

ПІДПРИЄМНИЦТВО

УДК: 657.633:657.2

Н.Є. Білинська

Національний університет “Львівська політехніка”

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ПОЗАБАЛАНСОВОГО ОБЛІКУ

© Білинська Н.Є., 2013

Розглянуто сутність понять контролю та внутрішнього контролю, взаємозв'язок між бухгалтерським обліком і контролем; досліджено питання ролі та місця внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку підприємства; визначено напрями розвитку теорії і практики внутрішнього контролю позабалансових об'єктів відповідно до вимог сучасності.

Ключові слова: контроль, внутрішній контроль, позабалансові рахунки, позабалансовий облік, система управління підприємством.

N.Ye. Bilynska

Lviv Polytechnic National University

INTERNAL CONTROL IN THE OFF-BALANCE SHEET ACCOUNTING SYSTEM

© Bilynska N.Ye., 2013

The article considers the essence of the concepts of control and internal control, the relationship between accounting and control; studies the role and place of the internal control in the off-balance sheet accounting system of an enterprise; identifies the development directions of the theory and practice of the internal control regarding the off-balance sheet assets in accordance with the present requirements.

Key words: control, internal control, off-balance sheet accounts, off-balance sheet accounting, management system.

Постановка проблеми. Проблема формування ефективної системи управління підприємствами нерозривно пов'язана з проведенням фундаментальних науково-економічних досліджень такого фактора розвитку та оптимізації діяльності підприємств, як контрольна діяльність [1, с. 197]. Незалежно від рівня чи сфери однією із чотирьох головних функцій менеджменту є контролювання [2, с. 6]. Сфери контролю більшістю підприємств визначаються залежно від чотирьох типів ресурсів, які вони використовують: матеріальних, людських, інформаційних та фінансових. Залежно від рівня, який охоплює контроль всередині підприємства, розрізняють операційний, фінансовий та структурний контроль. Проте будь-який контроль неможливий в умовах відсутності інформації.

Безперервний процес бухгалтерського обліку, побудованого на єдиних засадах у межах суб'єкта господарювання, покликаний забезпечувати менеджерів різних рівнів інформацією, потрібною для ефективного управління. Керівництво, своєю чергою, повинно здійснювати контроль за якістю інформації, яка формується у процесі обліку, щоб запобігти зловживанням і викривленню звітних даних. Невід'ємною і важливою частиною бухгалтерського обліку є позабалансові рахунки. Дослідження питань ролі і місця внутрішнього контролю в системі позабалан-

сового обліку підприємства сприяє визначенню напрямів розвитку теорії і практики внутрішнього контролю позабалансових об'єктів відповідно до вимог сучасності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань функціонування внутрішнього контролю на підприємствах України присвячені праці багатьох науковців-економістів, зокрема, І.К. Гавришко [3], А. Гриліцької [4], В. Єгарміна [5], Н. Івануса [6], Н.О. Пронь, В.М. Яценко [7], Ю. Футорангської [8] та інших, але питання внутрішнього контролю позабалансових об'єктів та напрямів їх удосконалення залишаються малодослідженими і потребують подальшої розробки з врахуванням вимог сучасності.

Цілі статті. Метою написання статті є дослідження ролі та місця внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку підприємства. Відповідно до мети в статті поставлено такі завдання: розглянути сутність понять контролю та внутрішнього контролю; розкрити взаємозв'язок між бухгалтерським обліком і контролем; виділити елементи, за допомогою яких здійснюється контрольна функція позабалансового обліку; охарактеризувати предмет, мету, завдання та функції внутрішнього контролю в системі позабалансових рахунків; визначити напрями розвитку теорії і практики внутрішнього контролю позабалансових об'єктів відповідно до вимог сучасності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У загальному розумінні поняття “контроль” походить від французького *controle*, що означає спостереження з метою перевірки або реєстр, перевірочний список. Своєю чергою французьке слово *controle* утворилося від латинського *contra rotulus* (“*contre*” – “проти” та “*role*” – “список”, тобто “зворотний, протилежний, подвійний рахунок”), що означає зіставлення, протиставлення [9, с. 912; 10, с. 338].

Тлумачні словники української мови дають визначення терміна контроль як перевірка, облік діяльності, нагляд [11, с. 451; 12, с. 884].

Економічна енциклопедія дає визначення контролю, як “елементу управління економічними об'єктами і процесами, який полягає у нагляді за ними з метою перевірки їх відповідності стану, передбаченому законами, юридичними нормативними актами, а також програмами, планами, договорами, проектами, угодами. З іншого боку, це контроль за об'єктом, реальна влада, зосередження прав управління в одних руках” [13, с. 829].

Термін “контроль” у науковій і практичній діяльності використовується достатньо часто, проте в підходах до визначення поняття “контроль” та його ролі в системі підприємства існують різні точки зору. Тлумачення різних авторів поняття “контролю” відображені у табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття “контроль” в інтерпретації різних авторів

№ з/п	Автор	Визначення поняття “контроль”
1	2	3
1	Живко З.Б., Ревак І.О., Живко М.О. [14, с. 120]	контроль – це система спостереження і перевірки відповідності процесу функціонування об'єкта управління до ухвалених управлінських рішень, визначення результатів управлінського впливу на керований об'єкт з виявленням відхилень, допущених під час виконання цих рішень
2	Пупко Г.М. [15, с. 14]	контроль означає перевірку виконання тих або інших господарських рішень з метою встановлення їх законності і доцільності
3	Тарканій О. М. [1, с. 201]	під контролем на підприємстві слід розуміти систему відносин з приводу систематичного спостереження і перевірки ходу функціонування відповідного об'єкта контролюючими органами, установами, уповноваженими особами з метою встановлення відхилень об'єкта контролю від заданих параметрів

1	2	3
4	Білуха Н.Т. [16, с. 6].	контроль – це система спостереження і перевірки відповідності процесу функціонування об’єкта управління до ухвалених управлінських рішень, встановлення результатів управлінського впливу на керований об’єкт виявленням відхилень, допущених в процесі цих рішень
5	Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. [17, с. 207].	контроль – це процес забезпечення досягнення організацією своєї мети
6	Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І. [18, с. 10].	контроль – це систематичне спостереження і перевірка процесу функціонування відповідного об’єкта з метою встановлення його відхилень від заданих параметрів
7	Райсберг Б.А., Лозовский Л.Ш. [19, с. 16].	контроль (з французького control – перевірка) – складова частина управління економічними об’єктами і процесами, яка полягає в спостереженні за об’єктом з метою перевірки відповідності бажаному і необхідному стану, передбаченому законами, положеннями, інструкціями, іншими нормативними актами, а також програмами, планами, договорами, проектами, угодами
8	Шевчук В.О. [20, с. 5].	контроль – це система, пов’язана сукупність елементів, якою пронизуються явища та процеси, що відбуваються в суспільно-господарському бутті
9	Міжнародні стандарти фінансової звітності [21, с. 860]	контроль визначається як можливість управляти фінансовою і господарською політикою компанії так, щоб одержувати вигоди від її діяльності
10	Хан Д. [22, с. 32].	контроль передбачає визначення і документування фактичних показників (результатів реалізації рішень) і порівняння їх з плановими для визначення результатів діяльності
11	Калюга Є.В. [23, с. 34].	контроль – це система спостереження та перевірки процесів виробництва, розподілу, обміну і виробничого споживання, що обмежується фінансово-господарською діяльністю підприємств

На підставі наведеного у табл. 1 матеріалу зрозуміло, що фахівці в галузі контролю по-різному трактують його сутність. Безспірним бачимо той факт, що контроль – це процес, спрямований на забезпечення досягнення поставленої мети. Визначення поняття контролю залежить від сфери та предмета дослідження. У нашому випадку обмежимося виявленням взаємозв’язку між бухгалтерським обліком і контролем та дослідженням місця, ролі та методики внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку підприємства.

Однією із функцій бухгалтерського обліку є контрольна, яка полягає у забезпеченні здійснення контролю за діяльністю підприємства для оперативного усунення виявлених відхилень і помилок та подальшого вибору правильного напрямку її ведення. Ця функція передбачає здійснення контролю за збереженням, наявністю та рухом майна підприємств, правильністю і своєчасністю розрахунків з державою та іншими суб’єктами господарювання [24, с. 11–12].

У системі позабалансового обліку контрольна функція полягає у здійсненні нагляду за наявністю та рухом цінностей, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні, зберіганні; за формуванням відомостей про умовні активи і зобов’язання підприємства; за станом і змінами у складі об’єктів операційного і стратегічного контролю.

На думку С.В.Івахненкова, “з погляду контрольної діяльності на підприємстві є три ланки – керівництво, господарські служби та бухгалтерія, – які постачають інформацію керівництву. При цьому сама бухгалтерія підприємства контролюється правлінням (а не навпаки), і контролює господарські служби тільки в частині правильності оформлення та належного дозволу на використання матеріальних і трудових ресурсів, та здійснення інших господарських операцій” [25, с. 119].

Як бачимо, бухгалтерський облік, з одного боку, є об'єктом контролю керівництва підприємства, з іншого – йому властива контрольна функція; бухгалтерія здійснює контроль, і, одночасно, її дії контролює керівництво.

На думку А.Ш. Маргуліса “вартісний облік, зокрема бухгалтерський, – важливе знаряддя контролю” [26, с. 17].

Контрольна функція позабалансового обліку здійснюється за допомогою елементів методу бухгалтерського обліку: документування, інвентаризації, оцінки, рахунків, запропонованих нами для позабалансового обліку подвійного запису та балансового методу, які значно розширюють контрольну функцію в системі позабалансового обліку. Проявлення контрольної функції позабалансового обліку через застосування відзначених вище елементів методу бухгалтерського обліку відображено в табл. 2.

Таблиця 2

**Проявлення контрольної функції позабалансового обліку
через елементи методу бухгалтерського обліку**

№ з/п	Елемент методу бухгалтерського обліку	Контрольні функції в системі позабалансового обліку
1	2	3
1.	Документування	Фіксація фактів господарського життя щодо об'єктів позабалансового обліку з метою їх підтвердження і відповідальності осіб, що беруть участь у їх здійсненні
2.	Інвентаризація	Запобігання зловживанням і маніпуляціям з цінностями, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні, зберіганні; умовними активами і зобов'язаннями підприємства; об'єктами операційного і стратегічного контролю шляхом визначення фактичної їх наявності на конкретну дату
3.	Оцінка	Застосування єдиних методів оцінювання однакових об'єктів позабалансового обліку запобігає зловживанням і маніпуляціям з відображенням їх вартості в облікових регістрах і звітності
4.	Рахунки	Здійснюється економічне групування однорідних об'єктів позабалансового обліку і формування відомостей, необхідних для організації поточного контролю за їх станом і змінами
5.	Подвійний запис*	Взаємозв'язок відображення і контролю кожної операції одночасно на двох рахунках за однією сумою
6.	Балансовий метод*	Рівність підсумків позабалансових активів і пасивів підтверджує дотримання подвійного запису
7.	Звітність	Формує показники для порівняння і аналізу даних про об'єкти позабалансового обліку

* Запропоновані нами для використання у позабалансовому обліку з метою підвищення його контрольної функції.

Що стосується сутності внутрішнього контролю, то погодимося з думкою М.Корінька, що – це система заходів, визначених керівництвом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найефективнішого виконання усіма працівниками своїх обов'язків щодо забезпечення та здійснення господарських операцій. Внутрішній контроль визначає законність цих операцій та їх економічну доцільність [27, с. 15]. Внутрішній контроль постає як специфічний комплекс контрольних дій, організованих власником і керівництвом підприємства і спрямованих на досягнення мети підприємства з позиції оцінки управлінської діяльності щодо різних рівнів управління в частині ідентифікації і зниження ризику ведення бізнесу [1, с. 201–202].

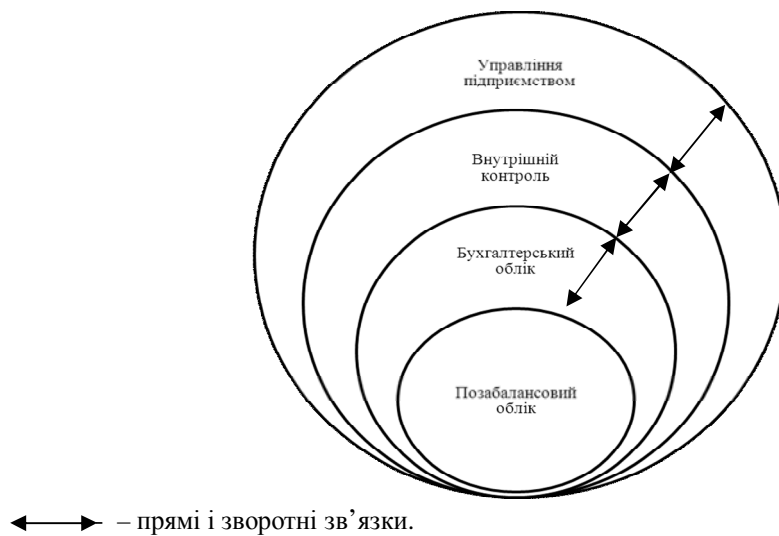
Головним завданням суб'єктів внутрішнього контролю, як стверджує Т.А. Бутинець, є виявляти порушення (недотримання норми, стандарту) і відхилення (розмір шкоди, збитку, завданого

порушенням в кількісному або грошовому вимірах, що обчислюють лише за даними бухгалтерського обліку), які виникли на етапі планування або виконання. Після виявлення розбіжностей і помилок необхідною є негайна реакція, діяльність апарату управління, яка спрямована на виправлення (усунення) відхилень [28, с. 9].

Внутрішній контроль є невід'ємною складовою будь-якої системи, котру використовує менеджмент для регулювання розвитку діяльності підприємства, він виступає частиною інфраструктури, яка покликана допомагати керівництву в досягненні поставлених цілей, і не повинен розглядатися як відокремлена система в межах окремо взятого підприємства. За ієрархічністю об'єктів внутрішнього контролю розрізняють:

- 1) контроль всієї системи об'єктів підприємства загалом;
- 2) контроль підсистем системи об'єктів, зокрема, позабалансового обліку;
- 3) контроль окремих об'єктів.

Взаємозв'язок позабалансового обліку та внутрішнього контролю в управлінській діяльності підприємства відображено на рисунку.

Взаємозв'язок позабалансового обліку та внутрішнього контролю в управлінській діяльності підприємства

Внутрішній контроль є невід'ємним елементом кожного етапу управління підприємством. Правильно побудована система управління підприємства характеризується наявністю прямих і зворотних зв'язків.

Прямий зв'язок – це вид з'єднання елементів, за якого вихідний вплив одного елемента передається на вхід іншого елемента (інформація передається від суб'єкта управління до об'єкта). Зворотний зв'язок – вид з'єднання елементів, за якого вихідний вплив одного елемента передається на вхід того самого елемента (від об'єкта управління до суб'єкта). На підприємствах повинна бути налагоджена система зв'язків між суб'єктами і об'єктами управління. Якщо спостерігається відсутність певного зв'язку, то може виникнути ситуація викривлення інформації [29, с. 133].

Дані позабалансового обліку є основним джерелом інформації для внутрішнього контролю за цінностями, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні, зберіганні; за умовними активами і зобов'язаннями підприємства; за об'єктами операційного і стратегічного контролю. Головною метою внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку є здійснення моніторингу за формуванням інформації про наявність та рух позабалансових об'єктів обліку у первинних документах, реєстрах позабалансового обліку і у Примітках до фінансової звітності, аналіз ефективності організації і ведення позабалансового обліку та попередження неузгодженості, зловживань та інших негараздів у роботі працівників зайнятих обліком і управлінням позабалансовими об'єктами. Глибина і обсяг внутрішнього

контролю залежить від необхідності отримання впевненості у достовірності інформації, що формується підсистемою позабалансового обліку та надається керівництву підприємства та його власникам для прийняття ними управлінських рішень. Отже, внутрішній контроль у системі позабалансового обліку – це сукупність процедур, які забезпечують достовірність та повноту інформації, що передається керівництву підприємства; дотримання внутрішніх та зовнішніх нормативних актів при здійсненні позабалансових операцій; збереження позабалансових об'єктів обліку, їх оптимальне використання; забезпечення чіткого виконання розпоряджень органів управління підприємства. Проте слід усвідомлювати, що навіть найбільш досконало організована система внутрішнього контролю не дасть стопроцентної гарантії уникнення людських помилок, помилкових суджень, неправомірних дій.

Предметом внутрішнього контролю системи позабалансового обліку є факти господарського життя, що відображаються на позабалансових рахунках; взаємозв'язки між ними та балансовими об'єктами обліку і їх вплив на прийняття рішень і результати діяльності підприємства. Розглядаючи роль і місце внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку, слід пам'ятати, що внутрішній контроль на підприємстві є цілісною системою, яка підпорядковується єдиним вимогам і принципам побудови і функціонування і лише системний підхід до організації і методики внутрішнього контролю є запорукою його якості і дієвості в умовах динамічного ринкового середовища, конкуренції та ризиковості. В умовах сьогодення, основними вимогами до організації внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку є:

- гнучкість, яка забезпечить швидкість реакції на зміни умов господарювання і зведе втрати підприємства до мінімуму;
- орієнтація на формування контрольної-оціночної інформації для прийняття управлінських рішень, що забезпечить оперативність реакції керівництва;
- взаємоузгодженість принципів внутрішнього контролю, обліку та системи управління підприємством, що сприятиме комплексності діяльності усіх служб підприємства;
- ієрархічність та послідовна підпорядкованість, які сприятимуть чіткому розподілу функціональних обов'язків і налагодженню цілеспрямованих та ефективних прямих і зворотних інформаційних зв'язків;
- неперервність, що забезпечить системність роботи на досягнення намічених цілей.

Така організація внутрішнього контролю за позабалансовими об'єктами забезпечить чітку структуру контрольного процесу, логічну послідовність контрольних операцій, взаємоузгодженість дій працівників, які виконують контрольні функції в межах своїх посадових інструкцій, їх відповідальність за свої дії та сприятиме подальшому удосконаленню форм і методів контролю.

Традиційно, до функцій внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку можемо зарахувати:

- контроль повноважень (запобігання проведенню неефективних та незаконних операцій, внесенню несанкціонованих змін в облікові записи та інших зловживань посадових осіб, які мають доступ до облікової інформації);
- контроль облікових процедур або документального оформлення (створення умов для правильного вимірювання та оцінки позабалансових об'єктів обліку, повного і своєчасного оформлення санкціонованих облікових записів);
- контроль збереження (сприяння збереженню цінностей, що обліковуються на позабалансових рахунках, запобігання шахрайству, неправильному використанню, халатності та інших видів зловживань щодо цих цінностей).

З метою удосконалення внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку, пропонуємо виокремити функції:

- організаційного контролю (виявлення нераціональних ланок в організації системи позабалансового обліку на підприємстві);
- контролю методики позабалансового обліку (визначення доцільності та ефективності обраних методів оцінки позабалансових об'єктів обліку, їх документування тощо).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Дослідивши питання ролі та місця внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку підприємства, можемо зробити такі висновки.

Позабалансовий облік і внутрішній контроль на підприємстві є важливими елементами складної мережі холістичного обміну даними. Основним призначенням внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку є забезпечення достовірності її вхідних і вихідних даних та ефективності функціонування. Між позабалансовим обліком і внутрішнім контролем наявні прямі і зворотні зв'язки, які визначаються метою функціонування підприємства і жоден з них не може діяти незалежно, на власний розсуд поза делегованими йому повноваженнями. Розширення функцій внутрішнього контролю в системі позабалансового обліку та удосконалення його організації і проведення сприятимуть підвищенню ефективності управління підприємством, забезпечать користувачів своєчасною, повною і правдивою інформацією про цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні, зберіганні; про умовні активи і зобов'язання підприємства; про об'єкти операційного і стратегічного контролю.

Подальших досліджень потребують питання удосконалення методики внутрішнього контролю об'єктів позабалансового обліку.

1. Тарканій О.М. Функція контролю у розвитку сучасного підприємства: методологія аналізу / О.М. Тарканій // Наукові праці МАУП. – 2012. – Вип. 2(33). – С. 197–202.
2. Гріфін Р. Основи менеджменту: підручник / Р. Гріфін., В. Яцура; наук. ред. В. Яцура, Д. Олесевич. – Львів: БаК, 2001. – 624 с.
3. Гавришко І.К. Вимоги до оцінки якості внутрішнього контролю / І.К. Гавришко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 7. – С. 56 – 62.
4. Гриліцька А.В. Шляхи підвищення ефективності внутрішнього аудиту грошових коштів на підприємствах споживчої кооперації / А.В. Гриліцька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 11. – С. 52 – 58.
5. Єгарміна В. Внутрішній контроль: сучасність та перспективи / В.Єгарміна // Вісник податкової служби України. – 2004. – № 29. – С. 62–65.
6. Івануса Н. Внутрішній контроль: сучасний стан і перспективи розвитку / Н. Івануса // Наука молода. – 2006. – № 6. – С. 156–158.
7. Яценко В.М. Внутрішній контроль на підприємствах України: проблеми розвитку та шляхи їх вирішення / В.М. Яценко, Н.О. Пронь // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2011. – № 22. – С. 3–7.
8. Футоранська Ю.М. Окремі аспекти державного регулювання у сфері внутрішнього фінансового контролю в Україні / Ю.М. Футоранська // Фінансовий контроль. – 2006. – № 2 (31). – С. 20–24.
9. Большой экономический словарь / [ред. А.Н. Азриляян]. – М.: Институт новой экономики, 2002. – 1280 с.
10. Етимологічний словник української мови : у 7 т. / [редкол. О.С. Мельничук (головний ред.) та ін.]. – К. : Наук. думка, 1985. Т. 2: Д – Конці / [уклад.: Н.С. Родзевич та ін.]. – 1985. – 572 с.
11. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К.: Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2003. – 1440 с.
12. Новий тлумачний словник української мови : у 3 т. / [уклад. В. Яременко, О. Сліпушко]. – 2-е вид., випр. – К. : Аконт, 2007. – (Серія “Нові словники”). Т. 1: А–К. – 926 с.
13. Економічна енциклопедія / [ред.-упоряд. С.В. Мочерний]. – К.: Академія, Тернопіль: Академія народного господарства, 2000. – Т. 1. – 2000. – 864 с.
14. Живко З.Б. Контрольно-ревізійна діяльність: Навчальний посібник / Живко З.Б., Ревак І.О., Живко М.О. – К.: Алерта, 2012. – 496 с.
15. Пупко Г.М. Аудит и ревизия: [учеб. пособие] / Г.М.Пупко. – Мн.: Интерпрессервис; Мисанта, 2003. – 429 с.
16. Білуха Н.Т. Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник. – К.: ПП “Влад і Влада”, 1996. – 320 с.
17. Мескон М.Х. Основы менеджмента / Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф.; Пер. с англ. – М.: “Дело”, 1992. – 702 с.
18. Контроль і ревизія / [Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І.]. – Житомир: ПП “Рута”, 2002. – 544 с.
19. Райсберг Б.А., Лозовский Л.Ш. Современный экономический словарь. – М.: ИНФА.-М.:1996. – 496 с.
20. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою: Монографія / В.О. Шевчук. – К.: Киев.держ.торг.-екон.ун-т. – 1998. – 371 с.
21. Международные стандарты финансовой отчетности. – М. : Аскери, 1998. – 1012 с.
22. Хан Д. Планирование и контроль: концепция контроллинга / Дитгер Хан; [пер. с немецкого] Под ред. и с предисловиями А.А. Турчака, Л.Г. Головача, М.Л. Лукашевича. – М.: Финансы и статистика, 1997. – 765 с.
23. Калюга Є.В. Фінансово-господарський контроль у системі управління: Монографія /

Є.В. Калюга. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 360с. 24. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студентів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” вищих навчальних закладів] / Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л.; за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф.Бутинця. – 4-те вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2005. – 528 с. 25. С.В.Івахненко Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: навч. посіб. / Сергій Володимирович Івахненко. – К.: Знання-Прес, 2003. – 349 с. 26. Маргулис А.Ш. Бухгалтерський учет в СРСР – функція державного управління / А.Ш. Маргулис // Бухгалтерський учет. – 1957. – № 10. – С. 10–17. 27. Корінько М.Д. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства: Навч. посіб. / За ред. М.Д. Корінька. – Фастів: Поліфаст, 2006. – 440 с. 28. Бутинець Т.А. Економіко-правові виміри функцій господарського контролю. / Т.А. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць. / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Випуск 3 (18). / Відповідальний редактор д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ЖДТУ, 2010. – С. 5–13. 29. Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення [Текст] : монографія / за редакцією д-ра екон. наук, проф. С.С. Герасименка, д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова ; [С. С. Герасименко, А.О. Єпіфанов, М.Д. Корінько та ін.]. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 162 с.

УДК 330.101.54

І.М. Васькович, М.М. Баран
Національний університет “Львівська політехніка”

ПОДАТКОВІ ПЕРЕВІРКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ

© Васькович І.М., Баран М.М., 2013

Проаналізовано досвід визначення видів податкових перевірок, сформульовані пропозиції з удосконалення визначення видів податкових перевірок, приділено увагу організації проведення перевірок.

Ключові слова: податкові перевірки, камеральна перевірка, документальна перевірка, фактична перевірка, зустрічна перевірка, планова перевірка, позапланова перевірка, виїзна перевірка, невиїзна перевірка, оперативна перевірка.

I.M. Vaskovuch, M.M. Baran
Lviv Polytechnic National University

AX VERIFICATIONS: MODERN STATE AND PROCEDURES OF LEADTHROUGH

© Vaskovuch I.M., Baran M.M., 2013

In this article are analysed experience of tax verifications types determination, worded suggestions for improvement of tax verifications types determination, attention the questions of organization of leadthrough of verifications is spared.

Key words: tax verifications, documentary verifications, kameral'ni verifications, planned verifications, provided for by the plan not verifications, departure verifications, not departure verifications, meetings verifications, operative verifications, actual verifications.

Постановка проблеми. Питання щодо визначення видів податкових перевірок до прийняття Податкового кодексу України було одним з найдискусійніших у податковому аудиті.